

Wie *goed*
doet...

Henny Thijsing-Boer

WIE GOED DOET...

Uitgeverij Zomer & Keuning

HOOFDSTUK 1

Voor de zoveelste keer die avond wierp Marcus van Gijzel een blik op zijn horloge en opnieuw vroeg hij zich verbolgen af waarom Berbel nog niet terug was. Het was nota bene al tien uur geweest, hij zat inmiddels al meer dan drie uur in z'n eentje te kniezen. En dat op zaterdagavond, leuk was anders! Als hij dit van tevoren geweten had, had hij de deur ook achter zich dichtgetrokken en zou hij nu met een stel maten achter een pilsje in de kroeg zitten.

Jawel, hij had met Berbel mee kunnen gaan, maar daar had hij absoluut geen zin in gehad. Zodra het om Lonneke ging, Berbels elf jaar jongere zusje, haakte hij af. En het ging om haar, dat had het telefoontje van Berbels moeder wel duidelijk gemaakt. 'Kom alsjeblieft snel naar huis, Berbel! Lonneke is helemaal van streek, ze roept om jou. Pa is vreselijk boos en ik weet me er geen raad mee. Ik heb je nodig, je moet meteen thuiskomen.' Op Berbels vraag wat er dan met Lonneke aan de hand was, had Berbel geen antwoord gekregen; haar moeder had de verbinding al verbroken. Berbel was meteen overbezorgd geweest. 'Ik moet naar huis, Marcus, er is iets ernstigs met Lonneke waar mam mijn hulp blijkbaar bij nodig heeft. Ga je mee?'

'Nee, dank je feestelijk!' Hij wist dat hij die woorden kwaad gegromd had. Logisch dat Berbel had willen weten waarom hij zo raar deed, terwijl zij zich grote zorgen maakte om haar zusje. Begreep hij dat dan niet? Opnieuw had hij allesbehalve vriendelijk gereageerd: 'Het is bij jou Lonneke voor en Lonneke na. Zij komt op de eerste plaats, ik op de tweede!' Het was hem heus niet ontgaan dat Berbel een moment tegen opkomende tranen had moeten vechten.

'Dat is gemeen van je, het is niet waar,' had ze zacht gezegd. Ze had eraan toegevoegd dat ze er nu niet dieper op in kon gaan, omdat ze naar huis moest. Vervolgens was ze gegaan. Naar Lonneke, over wie ze altijd en eeuwig liep te moederen.

Zou hij bij Berbel zijn ingetrokken als hij van tevoren geweten had dat Berbel haar zus niet kon loslaten? Het was alweer bijna twee jaar geleden dat Berbel en hij besloten te gaan samenwonen. Berbel woonde in die tijd al in deze flat, die ze toen samen opnieuw hadden ingericht met smaakvolle meubels en elektrische apparaten zoals een koelkast en diepvrieskist, een wasmachine, een vaatwasser, een magnetron en al die dingen waar je gewoon niet zonder kon. Hij had alles

betaald, omdat hij nu eenmaal wat ruimer bij kas zat dan Berbel.

Zijn vader was eigenaar van een goed bekendstaande en goed lopende herenmodezaak. In de zaak was hij de rechterhand van pa, later zou hij zijn opvolger worden. Pa was zeker niet krenterig. Hij, Marcus, hoefde maar te kikken of pa deed – bij wijze van spreken – een graai in de kassa. Zo gemakkelijk was het indertijd ook gegaan met de herinrichting van Berbels flat. Pa had daar zeker niet moeilijk over gedaan, terwijl hij diep in zijn hart liever een ander meisje voor zijn enige zoon had gewenst. Daar was pa in het begin zo duidelijk over geweest, dat het Berbel niet was ontgaan. Later roerde pa het gevoelige onderwerp niet meer aan en Berbel en hij spraken er ook niet meer over. Het geluk van hem, Marcus, ging bij zijn ouders voor alles.

Het was maar goed dat ze niet wisten dat hij de laatste tijd vaak twijfelde aan zijn eigen geluk. Jawel, hij hield van Berbel, maar niet meer zo allesoverheersend als in het begin. Hij vond haar een mooie vrouw met wie hij voor de dag kon komen. Maar was dat voldoende voor een relatie? Berbel had een figuurtje waar menig man heimelijk zijn oog op liet vallen, en dat streelde zijn ijdelheid. Ze had glanzend, donker haar, grote blauwe ogen en een volle, gevoelige mond die hij maar al te graag had gekust. Berbel was zesentwintig jaar, twee jaar jonger dan hijzelf. Er zou waarschijnlijk niets aan de hand zijn als hij Lonneke wat beter om zich heen kon verdragen en hij zich bij Berbels ouders op zijn gemak voelde. Hij kon zich echter niet verplaatsen in het milieu van de familie Dekker.

Hij vond Berbels moeder een vrouw die in een achterbuurt niet uit de toon zou vallen. Rieks Dekker, Berbels vader, gedroeg zich vaak behoorlijk lomp, maar dat had waarschijnlijk een reden, bedacht Marcus. Rieks Dekker had zijn hele leven aan de lopende band gestaan in een tabaksfabriek. Vijf jaar geleden was hij afgekeurd vanwege een hernia. Hij was destijds twee keer aan zijn rug geopereerd, maar de kwaal was er eerder erger dan beter door geworden. De man leed dagelijks pijn en dan was het natuurlijk een hele opgave om desondanks vriendelijk en vrolijk te doen. Daar kwam dan ook nog eens bij dat ze zich van een uitkering moesten zien te redden, wat feitelijk onmogelijk was.

In huize Dekker was het armoedje troef, maar hij – Marcus – vond dat dat niet zijn pakkie-an was. Die mensen hadden hun verstand wat beter moeten gebruiken, dan had het er nu waarschijnlijk stukken

beter voor hen uitgezien. Vroeger had Bien Dekker altijd een baantje buiten de deur gehad en zo haar steentje bijgedragen, waardoor ze het wat ruimer hadden gehad. Berbels moeder was drieënveertig geweest toen ze moest stoppen met werken omdat ze zwanger bleek te zijn, terwijl ze dacht dat ze in de overgang zat. Mooi niet dus! Het kind dat toen geboren werd, was inmiddels vijftien jaar en het oog-appeltje van Berbel. Net als Berbel was Lonneke aantrekkelijk om te zien. De zusjes leken op elkaar. In tegenstelling tot Berbel had Lonneke echter geen blauwe, maar grote donkerbruine ogen.

Berbel was doktersassistente, ze werkte inmiddels al heel wat jaren bij dokter Wittenaar. Vanaf het allereerste begin had Berbel maandelijks honderd gulden van haar loon moeten afstaan voor Lonnekes schoolgeld en andere onkosten. Berbel beschouwde dit nog altijd als haar plicht, daar dacht hij – Marcus – anders over. Het loon dat Berbel verdiende, was niet om over naar huis te schrijven, ze had het zelf hard nodig. Omdat ze er een gedeelte van moest inleveren, zat ze tegen het eind van de maand altijd krap bij kas. Berbel klaagde er nooit over, zij was van huis uit gewend dat er zuinig aan gedaan moest worden. Hij vond het echter nogal vervelend dat Berbel nooit eens royaal voor de dag kon komen. Wat was er nou mooier dan zomaar eens een smak geld over de balk te gooien waar je enorm veel plezier aan kon beleven. Dat kon Berbel zich niet veroorloven. Het zat trouwens ook niet in haar en zodoende draaide hij eeuwig en altijd op voor luxe uitjes en andere dingen die het leven veraangenaamden. Daar ergerde hij zich de laatste tijd soms groen en geel aan.

Hij zag aldoor meer minpuntjes in Berbel, en vroeg zich af of ze wel samen verder moesten gaan. Waar hij zich het meest aan stoorde in hun relatie, was zonder meer Lonneke Dekker. Zij zat op de havo, haar school stond bij wijze van spreken bij hen om de hoek. Haar ouderlijk huis daarentegen stond aan de andere kant van de stad. In een volksbuurt waar hij zijn neus voor optrok. Dat had hij een keer tegen Berbel gezegd en daar had hij haar helaas mee bezeerd. Zo had hij ook diverse keren zijn ongenoegen uitgesproken over de veelvuldige bezoeken van Lonneke. Berbel en hij waren haast nooit meer echt samen, de laatste maanden wipte Lonneke op de voor hem meest onmogelijke tijden onverwachts binnen. Dan kreeg hij subiet een pestbui en daar had hij zichzelf mee, want natuúrlijk trok Berbel partij voor haar zus.

‘Je moet het wat ruimer zien, Marcus. Het is zó logisch dat

Lonneke graag bij mij is. Je weet zelf drommels goed dat de sfeer bij ons thuis vaak te wensen overlaat. Pa is niet de gemakkelijkste, mam doet niks anders dan de dubbeltjes omkeren en desondanks komen ze elke maand te kort. Dat komt hun humeur niet ten goede. Waarom denk je dat ik een aantal jaren geleden zo dolgelukkig was dat ik dit flatje kon huren en uit huis kon gaan! Toen Lonnekes vriendje, Niels Timmerman, hier nog in de stad woonde, was ze vaak bij hem thuis. Omdat ze smoorverliefd op hem was, maar ook omdat Niels' ouders zo lief voor haar waren. Het is alweer ruim drie maanden geleden dat de familie Timmerman van Groningen naar Tilburg verhuisde, omdat Niels' vader daar een restaurant kon overnemen. De man is nu niet meer in loondienst, maar eigen baas. Je kunt hem geen ongelijk geven, maar met het vertrek van haar vriendje kwam er een eind aan Lonnekes liefde. Bovendien mist ze nog steeds de gezelligheid van een warm gezin. Lonneke lijdt nog altijd aan liefdesverdriet, ze voelt zich verloren en in de steek gelaten. Dan is het toch heel begrijpelijk dat ze zo vaak bij mij komt! Daar kan en mag niks op tegen zijn, ze is toch warempel mijn zusje!

Zo dacht Berbel erover. Zij had te doen met haar zusje, maar hij lapte Lonnekes zogenaamde liefdesverdriet aan zijn laars. Lonneke en Niels waren vijftien en zestien jaar, op die leeftijd kon je slechts spreken van kalverliefde. Nou, en die ging heus vanzelf weer over, zeker nu Niels uit Lonnekes leven verdwenen was. Voor hem een ander, let maar op, dacht Marcus en op hetzelfde moment hoorde hij de deur van de flat open- en dichtgaan. Kort hierna stapte Berbel de huiskamer binnen. Aan haar gezicht en haar gespannen houding zag Marcus dat ze het moeilijk had. Deels uit medelijden, deels uit nieuwsgierigheid zei hij: 'Je ziet er belabberd uit, was het dan zo erg met Lonneke? Toe, zeg eens wat!'

Berbel was inmiddels op het tweezitsbankje gaan zitten. Ze sloeg haar ogen vol intens verdriet op naar Marcus. En nauwelijks verstaanbaar fluisterde ze: 'Lonneke is zwanger... Nog maar vijftien jaar en... al drie maanden zwanger.'

'Tjonge, da's niet best, daar schrik ik van! Weet ze het wel zeker? Ze kan zich toch vergissen?'

'Nee, het is de harde werkelijkheid. Veel te hard voor zo'n jong meisje. In heel haar doen en laten is ze nog een kind. Ik ben er kapot van. Het was een afschuwelijke avond, pa gedroeg zich verschrikkelijk...'

Berbel vocht tegen de opkomende tranen.

Marcus concludeerde: 'Jouw vader zal nooit mijn vriend kunnen zijn, maar in deze situatie kan ik me voorstellen dat hij woedend is op Lonneke. Wie is de vader van het kind? Ik dacht dat Lonneke na het vertrek van Niels Timmerman zo vreselijk eenzaam was, dát viel achteraf bezien dus wel mee! Ze heeft de katjes in het donker geknepen, of... is het soms van Niels?'

'Ik weet het niet,' verzuchtte Berbel. Haar stem had nog nooit zo moe geklonken. 'Lonneke wil niet zeggen wie de vader is. Ze zweert bij hoog en bij laag dat het Niels niet is. Ik heb zo verschrikkelijk met haar te doen, Marcus... Ze zag er zo kwetsbaar uit. Mam deed niets dan huilen, pa ging als een wildeman tekeer. Later, toen ik hen te hulp schoot, bond hij wat in. Er zijn harde woorden gevallen tussen pa en mij, maar daar heb ik geen spijt van. Pa ging op een gegeven moment zo vreselijk ver dat ik me niet stil kón houden.'

'Jou kennende, trok jij uitsluitend partij voor Lonneke. Of dat altijd goed is, betwijfel ik. Maar eerst schenk ik je een wijntje in, dat kalmeert je zenuwen. En dan moet je me precies vertellen wat er allemaal is gezegd.' Marcus sprong op uit zijn stoel en even later zette hij een glas rode wijn voor Berbel neer. Nadat hij in de schuimkraag van zijn pilsje had gehapt, spoorde hij Berbel aan: 'Nou, steek van wal! Ondanks het trieste van het geval, moet ik bekennen dat ik best nieuwsgierig ben naar wat jij je pa voor de voeten hebt gegooid. Volgens mij had jij hem moeten ontzien, die man heeft het momenteel niet gemakkelijk met zijn jongste dochter!'

'Dat ben ik zeer zeker met je eens,' zei Berbel zacht. Opstandig vervolgde ze: 'Pa wil dat Lonneke het kind laat weghalen. Met een verhit gezicht en een furieuze blik begon hij over abortus. Pa meende elk woord, Lonneke verzette zich tegen hem. Zij hilde en snikte dat ze het kindje wilde houden, dat ze er nu al veel van hield. Vanzelfsprekend kon ik het niet met pa eens zijn en steunde ik Lonneke openlijk. Daardoor kwamen pa en ik als kemphanen tegenover elkaar te staan. Voordat ik hen alle drie te hulp kon schieten, heb ik het een en ander recht in pa's gezicht gezegd.'

Berbel nam een slokje wijn waarna ze de draad weer opnam. 'Ik heb zijn blik gezocht en vastgehouden toen ik tegen hem zei dat hij zich diep moest schamen voor God. "Je bent een gelovig mens, je hebt Lonneke en mij in het geloof opgevoed. Je gaat trouw elke zondag naar de kerk, maar ik vraag me af of je morgen durft te gaan. En

of je nog durft te bidden. Het een spoort niet met het ander, pa, want voor mij is een abortus gelijk aan een doodzonde. Je weet precies wat ik bedoel. Als je zegt dat het niet zo is, dan lieg je..." Toen viel er een oorverdovende stilte die minutenlang duurde,' vervolgde Berbel. 'Op een gegeven moment begon pa te praten. Nog zie ik hem voorovergebogen in zijn stoel zitten, en hoor ik hem zeggen: "Ik weet precies wat jij bedoelt, ik voel wat jij voelt. Wat ik van Lonneke eis, is niks meer dan een wanhoopsdaad en dáár zou God begrip voor moeten hebben! Want wat moeten we anders, vertel jij me dat dan eens! Lonneke kán het kind niet krijgen, het komt er immers op neer dat je moeder en ik het zullen moeten grootbrengen. Daar pas ik vierkant voor! Ik heb er geen zin in en bovendien zijn wij niet meer de jongsten. En waar doen we het van? Ik ben niet vergeten wat een kind kost nog vóórdát het geboren is, om over de jaren daarna maar te zwijgen. We komen nu al te kort, met een baby erbij zullen we op een houtje moeten bijten. Is dat dan de tol die wij moeten betalen voor Lonnekés misstap...? Ik ben zo kwaad op haar, mijn handen jeuken, ik zou haar iets kunnen aandoen! Ik wou dat ze niet geboren was, dan had ze niet kunnen opgroeien tot de slet die ze geworden is. Ik vertik het, Berbel, om krom te moeten liggen voor haar en haar kind! Er komt een abortus, daar zorg ik persoonlijk voor!" Dat gooide pa er allemaal uit, terwijl Lonneke erbij zat,' zei Berbel aangedaan. 'Ik vermoed dat ik haar gezichtsuitdrukking op dat afschuwelijke moment niet zal kunnen vergeten. Ze keek mij aan met een vertrokken wit gezichtje en grote schrikogen die zich met tranen vulden. Ze bracht geen geluid uit, alleen haar mond vormde twee woordjes: help me... Het was een noodkreet waar ik niet aan voorbij kon gaan. Het was heel wonderlijk, maar ik wist opeens zo glashelder wat mij te doen stond dat het een ingeving van boven moet zijn geweest. Ik hoefde er niet meer over na te denken, ik kon gewoon kalm tegen pa zeggen: "Wat je daarnet allemaal zei, kwam niet uit je hart, maar uit je hoofd dat met tomeloze woede en onmacht is gevuld. Het is heel verschrikkelijk wat Lonneke is overkomen, niettemin moet ze nu met liefde en goede zorgen omringd worden. Ze ligt momenteel totaal in de vernieling, daar mag jij nu niet ook nog eens een flinke schep bovenop doen, pa! Om te voorkomen dat ze hier bij jou te weinig liefde krijgt, en te veel verwijten die totaal zinloos zijn, komt Lonneke bij mij wonen. Ook de baby is mettertijd welkom bij mij. Help haar haar spulletjes inpakken, mam, ik kom haar morgen

halen.” Een moment konden mijn ouders geen woord uitbrengen. In de stilte die viel, klonk Lonnekes zachte gefluister als bazuingeschal: “Dank je wel, Berbel...” Het bibberende lachje om haar lippen deed intriest aan, het was echter een uiting van geluk en daar maakte ze mij blij mee. We hebben daarna nog een poosje zitten praten. Ze vroegen zich af hoe ik het financieel zou redden, daar heb ik nog niet over nagedacht. Verder had ik alles wonderlijk keurig op een rijtje staan. Mijn ouders hebben geen moment tegengestribbeld, ze waren zichtbaar blij dat ik hun problemen had opgelost. Of hun houding ten opzichte van mij goed of fout is, kan me niks schelen. Het gaat mij louter en alleen om Lonnekes welzijn. Het kindje mag geboren worden en ik kan ervoor zorgen dat Lonneke niet onnodig bezeerd wordt. Er moet op haar gepast worden, in plaats van gespuugd. Want dat deed pa. Weliswaar vanuit zijn onmacht, maar toch wil ik zijn harde woorden het liefst zo snel mogelijk vergeten.’ Berbel zocht Marcus’ blik en zacht zei ze: ‘Ik weet dat jij Lonneke moeilijk om je heen kunt verdragen, maar nu je weet hoe de zaken ervoor staan, zul je het met mij eens zijn dat Lonneke gewoon bij ons móet komen. Toch...?’

‘Mijn mening doet er immers niet meer toe. Achter mijn rug om heb jij alles al geregeld zoals het jou goeddunkt.’ Marcus keek donker voor zich uit.

Berbel zei verdrietig: ‘Ik kon echt niet anders, ik heb heus wel aan jou gedacht. Jij was er echter niet en ik moest ter plekke een beslissing nemen. Ik was doodsbang dat pa zijn dreigement ten uitvoer zou brengen en dat moest ik ten koste van alles zien te voorkomen. Lonneke draagt een nieuw leven bij zich, dat mag niet vernietigd worden. Toe, Marcus, zeg dan dat je het op dit punt met me eens bent...?’

Hij omzeilde haar vraag. ‘Eerder zei jij dat je alles al op een geordend rijtje had, daar geloof ik niks van. Jij kunt nu nog niet voorzien wat er straks allemaal op je af zal komen. Het komende halfjaar heb jij de zorg voor je zwangere zus, daarna ook nog eens een baby waar jij voor zult moeten opdraaien! Jouw streven mag dan nobel zijn, het is echter geen haalbare kaart, Berbel. Jouw vader klaagde over het vele geld dat opgebracht moet worden nog voor het kind geboren is. Van die zorgen heb jij hem verlost, dringt het echter wel tot je door dat jouw financiële situatie ook niet toereikend is voor dergelijke uitgaven?’

‘Ik heb tegen pa gezegd dat ik de honderd gulden die ik afstond voor Lonneke nu zelf hard nodig heb. Dat begreep hij en met dat geld kom ik een heel eind. Als ik er elke maand iets van koop voor de babyuitzet, is die over een halfjaar wel compleet. We zullen geen gekke dingen kunnen doen en zo veel mogelijk moeten snuffelen in tweedehandswinkels. Over dat rotte geld, waar je altijd te weinig van hebt, wil ik me niet eens zorgen maken. Dat Lonneke haar kindje mag houden en dat ze, hopelijk, ooit weer gelukkig zal worden, is het enige wat voor mij telt. Haar levensgeluk mag niet abrupt voorbij zijn, ze is nog maar vijftien, ze moet zich nog helemaal ontplooiën. Kun je daar dan niet een klein beetje begrip voor opbrengen, Marcus...?’

Hij keek van haar weg en bromde: ‘Je doet nu net alsof wij al oud en belegen zijn. Wij hebben ons leven echter óók nog voor ons, hoor, Berbel! Jij bent nog maar zesentwintig, ik twee jaar ouder. We zaten af en toe over trouwplannen te praten, maar ik vraag me nu af wat daarvan terecht moet komen. Je mag gerust weten dat ik het niet met je eens ben. Lonneke kwam hier voor mijn gevoel al veel te vaak over de vloer, en vanaf morgen zal ze me permanent voor de voeten lopen. En dan binnenkort ook nog een huilende baby in huis waar ik totaal niets mee heb. Ik betwijfel of ik dit allemaal kan en wil opbrengen, Berbel.’

‘Denk je dat het voor mij allemaal zo gemakkelijk is?’ zei Berbel. ‘Mijn leven ziet er van het ene op het andere moment ook heel anders uit. Ik zou erom kunnen huilen als ik dat in jouw armen mocht doen. Aan jouw afwerende houding te zien, is daar echter bij jou nu geen ruimte meer voor. Of heb ik het mis...?’ Er lagen hoop en verlangen in haar stem, maar dat ontging Marcus.

Vol van veel kon hij niet anders dan zeggen: ‘Je moet me eventjes met rust laten, niet meer van me vragen dan ik op dit moment kan geven. Ik moet erover nadenken en de dingen voor mijzelf op een rijtje zetten. Ik ben niet zoals jij, ik kan mezelf niet volkomen wegcijferen. Ik help graag een mens in nood, maar ik ben echter niet van plan om mezelf voorbij te lopen. Het spijt me echt heel erg dat jij het plotseling zo moeilijk hebt en dat ik je... niet genoeg of vermoedelijk helemaal niet zal kunnen helpen. Het spijt me, Berbel.’

Zij fluisterde: ‘Mij ook...’ Na een loodzware zucht voegde ze eraan toe: ‘Wat Lonneke betreft, durf ik het wel aan, maar wat er opeens tussen ons beiden gebeurt, maakt me bang. Omdat jij me

daarnet het idee gaf dat jij niet met mij én Lonneke verder kunt. Wees liever heel eerlijk, ik wil graag weten waar ik aan toe ben...'

'Jij kunt alles nog terugdraaien als je kiest voor mij. Doe dat, Berbel, zie tijdig in wat je aan het wegslijten bent! Wij houden van elkaar, dat hoort vóór alles te gaan!'

'Is dat wel zo, Marcus...? Het is de laatste tijd tussen ons niet meer zoals het geweest is en dat komt niet alleen door Lonneke. Maar dat doet er nu niet meer toe, ik heb mijn keus gemaakt... Ik moet kiezen voor Lonneke, omdat zij uiterst kwetsbaar is en zonder mijn hulp de vernieling in zal gaan. Het spijt me voor jou, toch zal ik datgene doen wat ik zie als een mij opgedragen taak.'

'Ik begrijp het,' zei Marcus, hoewel hij haar niet begreep. 'Jij wilde daarnet dat ik eerlijk was, welnu... dan kan ik je alleen nog zeggen dat ik mijn keus ook heb gemaakt en dat dit voor ons beiden einde verhaal moet zijn...'

'Het hing al een tijd in de lucht, ik was er al een beetje op voorbereid,' zei Berbel vlak.

Marcus knikte bevestigend. Hij keek van haar weg, desondanks zag Berbel dat zijn ogen vochtig waren en dat zijn handen trilden. Onder normale omstandigheden zou ze hem met haar liefde hebben getroost, maar op dit moment voelde ze dat zijn emoties in geen verhouding stonden tot de noodkreet die Lonneke haar geluidloos gezonden had: help me...

HOOFDSTUK 2

Prompt om zes uur die ochtend werd Berbel wakker en meteen realiseerde ze zich dat ze nog lekker een uurtje kon blijven liggen. Dokter Wittenaar was vanochtend met vakantie gegaan, de praktijk was de komende tien dagen gesloten. Ze was tien dagen vrij en ze ervoer het nu al als een ongekeerde weelde om even niets te hoeven, om het kalm aan te kunnen doen. Gewoonlijk stond ze om deze tijd meteen op, dan was ze gedoucht en aangekleed als Lonneke om zeven uur uit bed kwam. Meestal had ze dan gauw ook al het nodige in huis gedaan, zodat Lonneke, als zij uit school kwam, niet meteen aan de slag hoefde. Ze ontzag Lonneke zo veel mogelijk. Nu haar zwangerschap zichtbaar werd, was het voor haar gevoel net alsof het meisje in een waas van triestheid gehuld ging. Arme Lonneke, wat moest er

van haar en van haar leven worden? Ze was nu vijf maanden zwanger, zij – Berbel – kon er met haar verstand niet bij dat er alweer twee maanden voorbij waren gegaan. Eind januari had ze het alarmerende telefoontje gekregen dat ze naar huis moest komen, inmiddels was het alweer eind maart.

Lonneke wilde nog steeds niet zeggen wie de vader van haar kindje was, ze hield bij hoog en laag vol dat Niels erbuiten stond. Om de een of andere reden twijfelde Berbel daar sterk aan. Ze was ervan overtuigd dat Lonneke hem de hand boven het hoofd hield. Ze kon het niet bewijzen en ze kon er niet aldoor bij stilstaan. Ze had zo verschrikkelijk veel andere dingen aan haar hoofd, die haar kwelden en haar soms echt pijn deden. Ze miste Marcus nog erg, ze hield nog steeds van hem. En ze had niemand bij wie ze haar hart eens kon luchten. Hun vroegere, gezamenlijke vrienden hadden allemaal openlijk partij gekozen voor Marcus. Met hem hadden zij te doen. Ze vonden het niet meer dan normaal dat Marcus ervoor bedankte om de zorgen van haar zusje én het kind dat op komst was, met zijn vriendin te moeten delen. Arme Marcus, werd er gezegd, hij stond dankzij Berbel opeens alleen en moest helemaal opnieuw beginnen.

Achteraf bezien had dat hem blijkbaar niet al te veel moeite gekost, want hij had alweer een nieuwe vriendin. Onlangs was ze hem op een zaterdagmiddag in de stad tegengekomen. Zijn arm had om het middel van een mooi, blond meisje gelegen. Toen hij Berbel zag, had hij lachend zijn wenkbrauwen en zijn schouders opgetrokken. Het was net geweest alsof hij haar duidelijk had willen maken: voor jou tien anderen! Hoewel zijn manier van doen haar vreselijk zeer had gedaan, had de aanblik van zijn nieuwe vriendin haar gesterkt in haar wil Marcus zo snel mogelijk te vergeten. Dat was overigens gemakkelijker gezegd dan gedaan. Ondanks die ander bleef zij hem missen.

Kort nadat ze uit elkaar waren gegaan, had Marcus haar op een avond gebeld en verteld dat hij met hulp van zijn vader een appartement had gekocht. Zij begreep vast wel dat dat ingericht moest worden en dat hij niet aan de gang kon blijven met het kopen van nieuwe meubels en dergelijke. 'Ik heb een boedelbak gehuurd, morgen kom ik de spullen ophalen waar ik recht op heb.' Daar had zij begrip voor kunnen opbrengen; de mooie spulletjes waar zij zo blij mee was geweest, waren indertijd door Marcus betaald. Toen hij de volgende dag met een boedelbak vol spullen wegreed, zag haar flat er afschu-

welijk geplunderd uit. Marcus had de tweezitsbank meegenomen, de twee bijpassende stoelen, evenals de salontafel. Ze had het opeens zonder magnetron moeten doen, zonder televisie en zonder wasmachine.

Het was nog een geluk dat ze haar oude meubels niet had weggegaan, maar op zolder had opgeslagen. Ze had de huiskamer er weer mee aangekleed. Met een huilend hart was ze in een hoekje van de driezitsbank gekropen; het had pijn gedaan te moeten zien hoe oud en tot op de draad versleten de troep was. Geld voor nieuwe meubels had ze niet, ze was al dolgelukkig toen ze voor een paar centen een tweedehands wasmachine op de kop had kunnen tikken. Sinds Marcus beslag had gelegd op zijn spullen, hadden Lonneke en zij geen tv meer kunnen kijken. Ooit zou ook die er wel weer komen, maar voorlopig zat het er niet in. Alles was zo schrikbarend duur en nu ze Marcus' deel van het huishoudgeld miste, moest ze werkelijk elk dubbeltje omkeren voordat ze het uit durfde te geven. Als de maandelijkse vaste lasten waren betaald, hield ze nauwelijks 450 euro over. Daar moesten ze alles van doen en dat kon gewoonweg niet.

Ze had vreselijk veel zorgen om de babyuitzet, die moest er vóór alles komen. Ze kochten elke maand iets en telkens als ze zag hoe blij ze Lonneke ermee maakte, gaf dat goede gevoel haar de kracht om door te gaan. Zonder dat Lonneke het in de gaten had, daar waakte Berbel wel voor, beheerste haar zusje haar leven. Lonneke was haar allergrootste zorg. Dat er in haar eigen hart vaak genoeg tranen waren om Marcus en om alles wat er voor haarzelf verloren was gegaan, hoefde niemand te weten. Ze vond het een zegen dat geen mens aan de buitenkant kon zien hoe eenzaam zij zich soms voelde. En hoe wanhopig, vanwege de liefde voor een man die niet meer beantwoord werd. Berbel schrok op uit haar gepeins doordat ze tranen achter haar ogen voelde prikken. In gedachten gaf ze zichzelf een reprimande: ben jij nou helemaal gek, stel je niet aan, zeg! Je hebt hier zelf heel bewust voor gekozen, dan moet je er nu ook vierkant achter staan. Zónder zelfmedelijden! 'Ja,' mompelde ze in zichzelf, 'ik weet het allemaal wel. Ik zal beter mijn best moeten doen.'

Hierna schoot ze uit bed en trok ze haar duster aan. In de gang bleef ze voor de spiegel staan die naast de kapstok hing. En nadat ze diep adem had gehaald en met beide handen door haar verwarde haren had gestreken, toverde ze een lach om haar mond en knikte ze zichzelf belonend toe. Zo moet het, zo is het goed.

In de keuken trof ze Lonneke, die druk bezig was met het dekken van de ontbijttafel. Berbel begroette haar met een vrolijk 'goede-morgen' en een warme kus op haar wang. 'Heb je lekker geslapen?'

'Jawel, hoor. Ik vond het zo raar dat jij nog niet uit bed was, het gebeurt nooit dat ik het eerst op ben. Heb je je verslapen?'

'Nee, ik heb vakantie, was je dat vergeten? Tien dagen hoef ik er niet om zes uur uit! Dat voelt als een luxe waar ik nog aan moet wennen.'

'Ik wou dat ik dat kon zeggen,' klonk het bedrukt. Lonneke sloeg haar bruine ogen op naar Berbel en zacht smeekte ze: 'Mag ik vandaag ook thuisblijven? Het is zo rottig op school...'

Berbel kreeg op slag medelijden met het jonge meisje. Ze besepte echter dat ze daar niet aan mocht toegeven. Ze voelde zich een moeke toen ze met een strenge blik zei: 'We gaan niet zeuren of zielig doen, hoor, Lonneke! Je weet wat we afgesproken hebben: jij gaat gewoon naar school en je doet ook nog eens je uiterste best! Je zult hoe dan ook nog vier maanden door de zure appel heen moeten bijten. Eind juli komt de baby en dan is het zomervakantie. Als die voorbij is, ben jij weer de slanke Lonneke die je was en dan word je niet meer nagestaard. Dan zullen je vriendinnen hooguit jaloers zijn op jouw mooie baby!'

'Het kan net zo goed een heel lelijk kindje worden...'

'Nee, hoor! Met zo'n mooi moedertje is dat uitgesloten.'

Ze schoven aan tafel en nadat ze hadden gebeden, zei Berbel: 'Ik merk aan je dat je een steeds grotere hekel krijgt aan school, doen de kinderen echt heel lelijk tegen je? Als dat zo is, moet je het zeggen, dan ga ik een keer met je docent praten.'

'Daar maak je het alleen nog erger mee! Ze zullen mij niet voor vol aanzien als mijn zus de kastanjes voor me uit het vuur moet halen. Ik word niet ronduit gepest, maar leuk is het op school niet meer. De jongens doen heel naar. Ze denken dat ik het niet zie, ze staan achter mijn rug om in groepjes naar me te wijzen en grinnikend van leedvermaak staan ze over me te kletsen. Dat zie ik heus wel, soms is het net alsof ik ogen in mijn achterhoofd heb. De meisjes zijn alleen maar nieuwsgierig. Zij willen weten hoe het voelt om zwanger te zijn en hoe het gekomen is. Dát zouden ze het liefst tot in de details horen, maar dan kunnen ze lang wachten. Zou ik de enige zijn van mijn leeftijd die met een jongen naar bed is geweest, Berbel...?'

Deze trok een gezicht. 'Dáár vraag je me wat! Jij was er vroeg bij,

té vroeg, dat weet ik wel. We kunnen het echter niet terugdraaien en daarom moet jij proberen boven het getreiter en de praatjes van anderen te staan.'

'Jij hebt gemakkelijk praten, jij hoeft niet met een steeds dikker wordende buik naar school. Jij hebt alles mee, ik alles tegen. Dat is niet eerlijk, hoor, Berbel!'

'Nu proef ik zelfmedelijden, want anders zou je niet zo praten. Je weet drommels goed dat ik momenteel ook de nodige tegenslagen heb. Je bent geen klein kind meer, je zou soms eens wat beter na moeten denken voordat je er van alles uitflapt wat nergens op slaat. We hebben het allebei niet gemakkelijk, Lonneke, maar als we onze schouders eronder zetten, komen we er samen wél doorheen!'

'Als je zo praat, doe je net alsof je mijn moeder bent. Nou, dat is mooi niet zo, je bent gewoon mijn zus. Ik hoef jouw gepreek helemaal niet aan te horen! Ik ben dat spuugzat en jij snapt niet eens dat ik me zonder jouw bemoeizucht al rot genoeg voel. Nou, je bekijkt het maar, ik ga ervandoor.'

Het meisje schoof met kabaal haar stoel naar achteren en beende nijdig de keuken uit. Kort hierna sloeg de deur van de flat met een klap in het slot. Berbel schudde verdrietig haar hoofd. Meisje, meisje, wat heb jij jezelf aangedaan? Lonneke was vreselijk ongelukkig, dat straalde ze gewoon uit en dat deed haar enorm zeer. Je bent mijn moeder niet, had ze gezegd. Daar was Berbel van geschrokken, ze deed immers juist haar best om niet zo over te komen. Nam ze uit bezorgdheid om Lonneke die houding dan onbewust toch aan? Deed zij alles verkeerd, terwijl ze het zo goed bedoelde? Het was bar moeilijk en ze kon er met niemand over praten, er was niemand die ze om raad kon vragen.

Heel in het begin had ze mam er een paar keer over aangesproken. Dat deed ze niet meer, want ze kende inmiddels haar antwoord. 'Jij hebt de zorg om Lonneke op je genomen, nu moet je doen wat jou goeddunkt. Pa en ik hebben het een stuk rustiger nu we weten dat je zusje bij jou in goede handen is. Ten opzichte van Lonneke geven wij je alle vrijheid.'

Nou, dat was mooi makkelijk, zij had er echter niets aan. Ze ging bijna nooit meer naar huis, en Lonneke wilde er al helemaal niet naartoe. Zij was pa's harde woorden jegens haar niet vergeten. Ze werden blijkbaar allebei niet gemist, want noch pa noch mam belde met de vraag of ze eens langs wilden komen. En sinds Lonneke bij

haar woonde, konden haar ouders haar flat niet meer vinden. Laat maar, dacht Berbel berustend, eens zal het wel weer goed komen of in ieder geval wat beter gaan.

Ging het met Lonneke maar wat beter. Ze kon het haar niet kwalijk nemen dat ze daarstraks zo nijdig was uitgevallen. Het was voor zo'n jong meisje immers onmenselijk moeilijk om gewoon naar school te gaan, terwijl haar zwangerschap zichtbaar werd. En Berbel stak telkens haar vinger op: je gaat naar school en je doet je best! Deed ze daar eigenlijk wel goed aan? Ze wilde zo graag dat Lonneke haar school afmaakte en dat ze na de havo en ondanks de baby, een vakgerichte studie koos. Zonder een gedegen opleiding kwam je tegenwoordig nergens meer en bleef je ergens onder aan de ladder bungelen. Dat wenste zij haar kleine zusje niet toe. Zij moest hogerop, zodat ze later met tevredenheid zou kunnen zeggen: 'Zie je, ondanks alle tegenslagen heb ik het toch maar goed voor elkaar weten te krijgen.' Zo wilde zij Lonnekes leven weer in goede banen leiden, zonder te weten of ze de juiste weg uitstippelde. Misschien moest ze toch eens een afspraak maken met Lonnekes docent. Twee wisten meer dan één. Ze wilde van hem horen óf Lonneke tot het eind van haar zwangerschap naar school kon. In haar hart wist ze al dat ze Lonneke dit niet mocht aandoen. In haar gedachten zag ze Lonnekes hoogzwangere lichaam al voor zich en daarboven het kinderlijke koppie van een jong meisje dat dit alles niet aankon. En zo zou ze dan binnen afzienbare tijd in de klas moeten zitten, tussen leeftijdgenootjes die niet eens wisten wat 'grotemensenzorgen' waren? Ik heb echt hulp nodig, dacht Berbel, ik kan en mag in m'n eentje geen beslissingen nemen die voor Lonneke wellicht averechts werken. Vanavond zou ze een gesprek hebben met Lonneke. Hopelijk kon ze het meisje een beetje geruststellen. Ach, ze zou zo veel meer voor haar willen doen.

Een televisie kopen, bijvoorbeeld, zodat Lonneke zich, nadat ze haar huiswerk had gemaakt, wat kon ontspannen.

Zelf miste ze het ook, je haalde uit de krant niet het nieuws dat de tv bracht. En bij een boeiende film kon je je gedachten verzetten. Zij verslond nu 's avonds het een na het andere boek, maar voor Lonneke lag het allemaal wat gevoeliger. Zij miste de soapseries waar op school druk over gepraat werd en de gesprekken waaraan zij nu niet meer kon deelnemen.

In het begin was Lonneke regelmatig door een vriendinnetje

gevraagd. ‘Kom dan bij ons thuis televisie kijken, dan blijf je tenminste bij!’ Maar dat wilde Lonneke niet. Ze zei dat haar vriendinnen het goed bedoelden, maar dat hun ouders haar met scheve ogen aankeken. ‘Ze hebben veel liever dat hun dochter niet meer met mij omgaat. Net als pa vinden ze mij een slet.’

Uit louter zelfbescherming had Lonneke haar vriendinnen de rug toegekeerd. Ze ging nauwelijks nog met hen om en kwam uit school direct naar huis. Vroeger ging ze vaak naar de disco, maar nu had die stakker geen verzetjes meer. Ze liep in oude spijkerbroeken van haar – Berbel – omdat die een maat groter waren. Binnen afzienbare tijd zouden die haar echter ook niet meer passen en dan zou er hoe dan ook positiekleding moeten komen.

Lonneke werd zienderogen eenzamer, was het dan een wonder dat ze weleens uit haar slof schoot? Eenzaam... dat rotgevoel kende zij ook, en daarom juist wilde ze Lonneke ervoor behoeden. Wat kan ik in vredesnaam doen om het allemaal wat draaglijker te maken voor mijn kleine zusje, peinsde Berbel met een diepe denkrimpel in haar voorhoofd. Nadat ze er een poosje over had nagedacht, mompelde ze voor zich uit: ‘Er zit niks anders op, ik moet er een baantje bij nemen.’

In plaats van ’s avonds boeiende boeken te lezen of met Lonneke een spelletje te doen, moest zij haar handen uit de mouwen steken. Er waren vast wel supermarkten die op koopavond en op zaterdag een invalkracht nodig hadden. Desnoods maakte ze kantoren schoon, als het maar geld in het laatje bracht. Voor een tweedehands-televisie, zodat Lonneke ’s avonds even de zorgen van zich af kon zetten. En voor nieuwe kleding waar ze allebei om zaten te springen. Voor een lekker stukje vlees in plaats van een gehaktbal of een spek-lapje.

Er waren gewoonweg té veel dingen die zij zich moesten ontzeggen. En ze was bang dat als de baby er eenmaal was, de geldzorgen zich zouden opstapelen. Ze had onlangs gekeken wat wegwerpluiers kostten, ze was zich gewoon een hoedje geschrokken. Misschien moesten zij het straks maar gewoon doen met ouderwetse katoenen luiers. Die konden gewassen en steeds weer gebruikt worden. Het was allemaal veel moeilijker dan zij van tevoren gedacht had. Ze wilde Lonneke liever niet belasten met haar geldzorgen en zodoende stond ze ook hier alleen voor. Ze had al eens overwogen om opslag te vragen, maar dat durfde ze niet. Niet meer, nu ze wist hoe

dokter Wittenaar over de situatie dacht.

Toen ze hem had verteld dat ze haar zusje bij zich had genomen en waarom, had hij op ernstige toon gezegd: 'Jij bent weliswaar een sterke vrouw, maar alles heeft zo zijn grenzen, Berbel! Jij offert je op voor je zus, maar vraag jij je weleens af wat er op deze manier van jouw leven terecht zal komen? Je hebt je vrienden er al mee verloren, vertelde je me, en ik garandeer je dat jij op den duur moederziel alleen zult komen te staan. Een jong meisje als Lonneke zal het geluk wel weer vinden, met het verstrijken van de jaren zul jij je kansen echter verliezen. De taak die jij op je hebt genomen is veel te zwaar voor je, Lonneke moet terug naar haar ouders. Ik wil gerust eens met je vader en moeder gaan praten om hen tot andere inzichten te brengen. Sorry dat ik het zeg, maar zij moeten zich schamen dat ze jou opzadelen met de zorgen om hun jongste dochter. Ze zouden het kind zelf in bescherming moeten nemen!'

Ze had geen zin gehad om dokter Wittenaar te vertellen hoe de sfeer thuis was en waar pa mee had gedreigd. Ze had met een stalen gezicht gelogen dat de kerk en iedereen zich er al mee bemoeide, maar dat zij vastbesloten was. 'Ik heb gekozen voor Lonneke en daar kunt zelfs u me niet van afbrengen,' had ze misschien wel wat uit de hoogte gezegd. Dat vermoedde ze tenminste, want na dat gesprek had dokter Wittenaar niet meer naar haar of naar Lonnekes welzijn geïnformeerd. Als ze nu om loonsverhoging zou vragen, zou hij vast en zeker zeggen dat het allemaal haar eigen schuld was en dat hij zich niet geroepen voelde om haar krappe beurs te gaan spekken. Nou, dat hoefde ook niet, ze wist zelf maar al te goed dat ze haar eigen karretje moest trekken.

Zo, al piekerend en peinzend, kwam Berbel de dag door. Dat Lonneke ook had lopen nadenken, bewees ze die avond, toen ze opeens zei: 'Het spijt me heel erg, Berbel, dat ik vanochtend zo lelijk tegen je heb gedaan. Ik had een pestbui en die reageerde ik af op jou. Ik zal proberen dat voortaan niet meer te doen, en mocht het onverhoeds toch gebeuren, dan moet jij me een klap in mijn gezicht geven. Dat heb ik liever dan dat jij niks zegt en niks doet. Ik zag vanochtend heus wel dat ik jou pijn deed en dat heeft me de hele dag dwarsgezet.'

'Zo erg was het nou ook weer niet,' zei Berbel vergoelijkend. 'Jij had een uitlaatklep nodig en die vond je in mijn persoonsje. Heel

begrijpelijk, want je hebt immers verder niemand tegen wie je je grieven kunt uiten. Zit er maar niet meer mee, ik heb het je helemaal niet kwalijk genomen, hoor!’

‘Dat komt doordat jij altijd het eerst aan een ander denkt, aan mij vooral. Ik heb het nog niet met zoveel woorden tegen je gezegd, maar ik ben je echt heel erg dankbaar, Berbel! Dankzij jou mag ik mijn kindje houden. Als jij niet zo voor mij gestreden had, zou ik mijn leven lang verdriet hebben gehad. Om mijn baby, die pa zonder pardon bij me had laten weghalen. Dat had hij absoluut gedaan, want die zaterdagavond, vóórdat jij naar huis kwam, dreigde hij me met niet mis te verstane woorden: “Ik zorg er hoe dan ook voor dat het kind niet geboren wordt. Daar kun jij vast op rekenen!” Ik raakte toen zo overstuur dat ik hysterisch om jou ben gaan roepen. Onbewust voelde ik toen aan dat jij me zou helpen. En dat deed jij, je zorgde ervoor dat pa afzag van zijn wrede plannen. Ik ben jou dankbaar, maar ik haat pa. Om wat hij me heeft willen aandoen!’

Hoewel Berbel ook geen woord was vergeten van alles wat pa die avond had gezegd, probeerde ze zijn houding wat te relativëren. ‘Je moet het niet allemaal te zwaar nemen, Lonneke! Toen jij die avond vertelde wat er met je aan de hand was, zijn pa en mam daar geweldig van geschrokken. Vooral pa zag er geen gat meer in. Daardoor gooide hij er van alles uit wat hij diep in zijn hart niet zo meende. Probeer een beetje begrip op te brengen voor zijn situatie, daarmee voorkom je haatgevoelens. Die zijn echt funest, ze vreten energie. Zit ik nu weer te preken als een oude moeke in plaats van met je te praten als een zusje?’ Bij dat laatste keek Berbel haar zus lachend aan.

Lonneke was echter de ernst zelve. ‘Dat had ik je niet voor de voeten mogen gooien. Feitelijk is het zo dat ik momenteel een moederfiguur nodig heb, want mam laat me domweg vallen als een baksteen.

Pa heeft die bewuste zaterdagavond van zijn hart geen moordkuil gemaakt en sindsdien weet ik dat ze me thuis liever zien gaan dan komen. Ze houden niet van mij, misschien ook niet van jou. Want zeg nou zelf: hebben wij van onze ouders ooit liefde ontvangen? Warme zorg en aandacht? Ik kan me niet herinneren dat ik ooit bij pa op schoot heb gezeten, dat jij of ik door mam aangehaald werden. Er werd nooit gevraagd naar onze zielenroerselen als wij eens een keer wat slecht in ons vel zaten. Het allerergste vind ik dat ze geen van beiden medelijden of medeleven voor jou toonden toen Marcus jou, door mijn schuld, in de steek liet. Het zit mij nog steeds behoor-

lijk dwars dat jij om mij de liefste die je had, moest verliezen. Dat spijt me heel verschrikkelijk...' Lonnekes ogen vulden zich met tranen en haar mondhoeken trilden.

Het deed Berbel goed dat ze haar zusje te hulp kon schieten, dat ze naar waarheid kon zeggen: 'Het kwam inderdaad hard aan, maar jij mag de schuld niet bij jezelf zoeken. Tussen Marcus en mij was het al een hele poos niet meer zoals het hoorde te zijn. Marcus ging zich meer en meer aan mij ergeren, hij dacht steeds meer na over mij. Hij ergerde zich eraan dat ik aan het eind van de maand krap zat en dat hij altijd zijn beurs moest trekken als hij leuke dingen wilde doen die mijn budget te boven gingen. Zo ging hij zich ook ergeren aan pa en mam, aan het milieu waaruit wij komen. En zijn ouders waren zeer zeker niet blij met mij als hun toekomstige schoondochter.

Zo kan ik nog veel meer opsommen, maar dat is zinloos. Ik zeg dit alleen omdat ik wil dat jij je niet schuldig voelt. Dat ik jou in huis nam, was de druppel die de emmer deed overlopen. Als dit echter niet was gebeurd, zou Marcus op een ander moment een punt achter onze relatie hebben gezet. Daar was ik al op voorbereid en zodoende kwam de breuk niet als een donderslag bij heldere hemel. Toe, Lonneke, maak er geen halszaak van! Marcus hield gewoon niet meer genoeg van mij. Daar sta jij helemaal buiten, dat beseft je nu toch wel?'

Lonneke haalde haar schouders op. 'Als jij het zegt, dan zal het wel zo zijn. Ik vind het wel heel erg zielig voor je. Jij houdt nog wel van Marcus, dat merk ik aan de manier waarop jij over hem praat. Het is vreselijk als er zo heel abrupt een eind komt aan je liefde zonder dat je het zelf zo hebt gewild...'

'Ik geloof dat jij nu een beetje over je eigen gevoelens spreekt.' Berbel bestudeerde het jonge gezichtje tegenover haar.

Het duurde een poosje voordat Lonneke bekende: 'Zoals jij Marcus mist, zo mis ik Niels nog altijd. Oudere mensen gaan er domweg van uit dat je op mijn leeftijd niet kan spreken van een serieuze liefde. Ze doen er lacherig over, ze spotten ermee. Denk je dat ik dat niet heb gemerkt? Maar wij hielden echt heel veel van elkaar. We zouden niet uit elkaar zijn gegaan als Niels' ouders niet naar Tilburg waren verhuisd. Natuurlijk vind ik het fantastisch dat Niels' vader nu eigen baas is en dat Niels, na het afronden van zijn studie, bij zijn vader in de zaak gaat werken. Maar ik mis Niels... ik kán niet zonder hem.'

Lonneke huilde en hoewel haar tranen door Berbels ziel sneden, versterkten die het vermoeden dat ze aldoor al had gehad. Ze zou Niels' naam in dat verband willen noemen, maar ze besepte dat ze voorzichtig moest zijn. Lonneke was kwetsbaar en zij mocht de dingen niet overhaasten. Daarom zei ze: 'Ik begrijp niet goed waarom jullie het hebben uitgemaakt. De afstand tussen Groningen en Tilburg liegt er niet om, desondanks hadden jullie elkaar toch regelmatig kunnen opzoeken? Eens per maand of zo, totdat je oud genoeg bent om te trouwen of te gaan samenwonen?'

Lonneke veegde driftig langs haar ogen. Ze haalde diep adem en zei toen: 'Dat waren we in eerste instantie ook van plan, totdat Niels op een keer zei dat hij het op die manier niet zag zitten. Hij zei dat hij zich daarginds wilde kunnen ontplooien, zonder gebonden te zijn aan een meisje dat hij nog maar af en toe te zien zou krijgen. Ook vanwege onze leeftijd vond Niels het toen opeens beter dat we elk een eigen weg zouden volgen. Die domkop had niet eens in de gaten dat ik zonder hem niks waard ben en dat ik niet alleen hem, maar ook zijn ouders verschrikkelijk mis. Ik hield van die mensen, omdat ze zo lief voor me waren. Ze gaven mij wat pa en mam me niet kunnen geven. Niels' broers, Jan-Willem en Joost, behandelden mij als hun kleine zusje. Hen mis ik ook heel erg...'

'Ach, lieverd,' zei Berbel zacht, 'als je eens wist hoe ik met je te doen heb. Jij mist een familie die je de liefde gaf die je niet kreeg van je eigen ouders. Ik vraag mij af hoe die mensen zouden reageren als ze wisten dat jij zwanger bent van hun zoon.'

Berbel had deze woorden nu zeer bewust uitgesproken en op een reactie hoefde ze niet wachten. Lonneke keek haar met grote ogen vol schrik aan. Het meisje had niet in de gaten dat zij zich voor het eerst blootgaf met haar gefluister: 'Hoe weet jij dat...? Of heb ik het soms een keer hardop in een droom gezegd...?'

Berbel glimlachte. 'Je hebt het me daarnet verteld, niet met woorden, maar toch heel duidelijk. Schrik maar niet, het is goed dat ik het weet, nu kun jij er tenminste met iemand over praten. En je hoeft niet bang te zijn, want als jij dat wilt, zal jouw geheim veilig zijn bij mij. Dit mag je zien als een belofte die ik niet zal verbreken. Nu wij over dit tere punt eindelijk vertrouwelijk kunnen praten, wil je me misschien ook vertellen of Niels weet dat jij zijn kind draagt?'

Heel langzaam schudde Lonneke haar hoofd. 'Nee, Niels weet het niet en hij mag het niet weten. Ik wil niet dat hij net zo ongelukkig

wordt als ik. Bovendien moet ik er niet aan denken dat zijn ouders mij ook een sletje zullen vinden als ze weten wat er met mij aan de hand is. Ze zeiden altijd dat ze trots op me waren, dat ze van me hielden. Ik zou het niet kunnen verdragen als die lieve mensen een verkeerd beeld van mij zouden krijgen.'

Hier sloeg Lonneke haar ogen op naar Berbel en zacht vroeg ze: 'Of ben ik een slecht meisje, Berbel...? Vind jij me diep in je hart ook een slet...?'

'Met het stellen van deze vraag kwets jij me behoorlijk. Ik had verwacht dat je me beter zou kennen. Het is maar goed dat ik jou door en door ken, want zodoende durf ik openlijk aan eenieder te zeggen dat mijn kleine zusje heel puur is. Jij bent nooit een roekeloze vlin-der geweest, je hebt gewoonweg ontzettend veel pech gehad.'

Lonneke knikte en zuchtte tegelijk. 'Bedankt voor je vertrouwen in mij. Niels en ik hadden het niet eerder gedaan. We durfden het niet eens en toch gebeurde het op een keer zomaar... Toen zijn ouders hadden verteld dat ze zouden gaan verhuizen en waarom, hadden Niels en ik daar verschrikkelijk veel verdriet van. We wilden niet zo ver van elkaar vandaan wonen, niet gescheiden worden. We hebben er allebei om gehuild en die keer, toen we elkaar zo heel hard nodig hadden, gebeurde het. Zonder dat we het wilden, voordat we het wisten. Een paar weken daarna verliet de familie Timmerman het dorp en een week daarna werd ik niet ongesteld. De maanden die daarop volgden waren verschrikkelijk rottig, ik durfde het tegen niemand te zeggen. Op den duur moest ik ermee voor de dag komen voordat het zichtbaar werd. De rest weet je...'

Daarop zei Berbel bedachtzaam: 'Volgens mij is het niet goed dat Niels niet weet hoe hij jou heeft achtergelaten. Jij zit met de gebakken peren, terwijl Niels zijn handen in onschuld wast. Louter en alleen omdat hij door jou buitengesloten wordt. Vraag jij je nooit af of je daar wel goed aan gedaan hebt, Lonneke?'

Het meisje bloosde diep en koortsachtig zocht ze naar een uitleg waar ze Berbel tevreden mee zou kunnen stellen. 'Ik hou van Niels, hij echter niet meer van mij. Hij had het dorp nog maar een paar weken verlaten toen hij me schreef dat hij niks meer om me gaf. Hij liet toen zelfs doorschemeren dat hij zijn oog had laten vallen op een meisje dat bij hem in de buurt woont.'

Hier zweeg Lonneke en Berbel had er geen idee van dat haar zusje een schietgebedje naar boven zond: vergeef me deze leugen uit nood,

maar Berbel mag niet alles weten.

Met nog steeds een rode blos op haar wangen vervolgde Lonneke: ‘Het is bij ons eigenlijk net zo gegaan als bij jou en Marcus. Niels is op mij uitgekeken, omdat hij smoorverliefd is op een ander meisje. Dat geluk gun ik hem, ik pas er echter voor om met hem te móéten trouwen, terwijl hij niet meer om mij geeft. Het zou een huwelijk zijn uit plichtsbefes van Niels’ kant. Stel je dat eens voor, dat kán toch helemaal niet...?’ Lonneke hoopte vurig dat Berbel hierin mee zou gaan. Dan was ze de komende tijd tenminste van een hoop gezeur af.

‘Nee, lieve schat, alles wat ik je wens, dát zeer zeker niet! Het zou erop neerkomen dat jij weer net als thuis geen liefde zou krijgen. Ik ben blij dat je eindelijk eerlijk tegen me bent, nu weet ik tenminste zeker dat ik er goed aan heb gedaan jou onder mijn hoede te nemen. Ik zal voor je zorgen en eens zal het allemaal weer goed komen. Voor ons allebei...’

Je moest eens weten, dacht Lonneke, hoe gemeen ik daarnet tegen je heb gelogen. Ik kón niet anders, maar jij verdient dit lelijke gedrag niet van mij. Berbel is een schat, ze heeft werkelijk het allerbeste met me voor en zo iemand zou ik niet om de tuin mogen leiden. Op dit moment voelde Lonneke in meer opzichten haar eigen onmacht en die deed haar timide zeggen: ‘Jij bent constant hartstikke lief voor mij en ik kan niks terug doen. Het is mijn schuld dat jij het nu financieel zo moeilijk hebt, dat merk ik heus wel, hoor! Maar ik beloof je, als de baby er is, zal ik heel hard gaan werken, zodat ik je alles kan terugbetalen! Nog maar een paar maandjes, Berbel, dan draag ik mijn steentje bij.’

Berbel schudde beslist van nee. ‘Wat jij nu voorstelt, wil ik per se niet! Ook als de baby er is, wil ik dat jij doorleert. Dan kun je wel zoals de meeste studenten een zakcentje gaan bijverdienen, je school zal echter op de allereerste plaats komen. Omdat we het anders niet kunnen bolwerken, zal de baby naar een crèche moeten, en zal ik de kost voor ons drietjes moeten gaan verdienen. Ik krijg er heus niets van, hoor, als ik een stapje harder moet lopen, dat mag jouw zorg niet eens zijn! Dat helpt je trouwens niets, want ik heb mijn plannetjes al heel nauwkeurig uitgestippeld en daar zul jij niets aan kunnen veranderen. Ik heb tien dagen de tijd om een baantje te zoeken voor de zaterdagen en voor de avonduren; dat moet en zal me lukken! En kijk nu maar niet zo geschrokken, ik ben er voor mezelf al klaar mee en ik heb er zelfs zin in. Met wat extra geld zullen we weer eens een keer

uitgebreid kunnen eten, nieuwe kleren kunnen kopen en de babyuitzet zal sneller klaar zijn. Stel je eens voor dat ik zomaar in een dolle bui een leuk knuffeldier voor de baby zal kunnen kopen, dat lijkt mij een ongekeerde weelde waar ik graag een offer voor breng. En jij hoeft helemaal niet met lede ogen toe te kijken, het huishouden, heb ik bedacht, zal dan grotendeels voor jouw rekening komen. Je bent er nu al handig in, dat is dus geen punt. Nietwaar?’

‘Nee, natuurlijk niet! Ik sta dan gelijk met jou op, dan kan ik voor schooltijd nog een hoop doen. Nou, en tussen de middag, na schooltijd en ’s avonds, zal ik mijn handjes heus laten wapperen, hoor, Berbel! En ook op zaterdag, als jij je ergens anders uitslooft, zal ik mijn uiterste best doen voor jou. Het zal een fantastisch gevoel zijn dat ik ook iets voor jou kan betekenen!’

‘Dat doe je toch al, ik ben echter blij dat je zo positief tegenover mijn plannen staat. Op deze manier redden wij het samen en komen we waar we zijn willen. We zullen aan ‘de boze buitenwereld’ tonen dat de zusjes Dekker hun mannetje staan. Toch?’

Lonneke knikte en nadat ze een poosje in gedachten voor zich uit had gestaard, zei ze met een snikje in haar stem: ‘Jij houdt je alsmaar groot, terwijl jij net zo ongelukkig bent als ik. We zijn gewoon twee eenzame zielen, omdat we alleen maar elkaar hebben. En dat is niet genoeg...’ Hier zweeg Lonneke, omdat ze haar tranen niet langer voor Berbel kon verbergen.

Berbel snelde op haar zusje toe, trok haar dicht tegen zich aan en fluisterde bewogen: ‘Stil maar, rustig nou maar... Ik weet het allemaal wel, we missen allebei de liefde in ons leven. We hebben geen vrienden meer, geen ouders bij wie we om steun en goede raad kunnen aankloppen. We stikken zowat in de zorgen en toch, Lonneke, mogen we de moed niet verliezen. We moeten doorknoken, al was het alleen maar voor jouw kindje. Daar kijken wij met verlangen naar uit en ik weet heel zeker dat het jouw eenzaamheid zal opheffen. Zodra de baby er is, zal jouw hart gevuld worden met ongekeerde liefde. Is dat dan voor jou geen veelbelovend vooruitzicht?’

Met dat laatste had Berbel bij Lonneke de juiste snaar geraakt. Haar tranen werden als vanzelf gedroogd. Berbel voelde die van háár nu opeens pijnlijk achter haar ogen branden. En met haar armen beschermend om Lonneke heen, voelde ze de leegte van haar eigen hart.